

Huvudman

Åsle Friskola Ekonomisk förening
Orgnr. 769636-1646
info@aslefriskola.se.

Ärendet

Tillsyn under första verksamhetsåret av förskoleklass, grundskola och fritidshem vid Åsle Friskola belägen i Falköpings kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Åsle Friskola Ekonomisk förening att senast den **2022-09-15** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande *Undervisning och lärande, Extra anpassningar och särskilt stöd, Bedömning och betygssättning* samt *Grundläggande förutsättningar för skolenheten*. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Åsle Friskola Ekonomisk förening inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Åsle Friskola Ekonomisk förening ska vidta följande åtgärder

Undervisning och lärande

1. Se till att eleverna ges undervisning i samtliga ämnen som de ska ha undervisning i under sin tid i låg – och mellanstadiet och att eleverna får rätt antal undervisningstimmar i respektive ämnen och studie ämnen. Rektorn ska inkomma med en planering över hur antalet undervisningstimmar har lagts ut på skolan för respektive årskurs eller studie så att den nationella timplanen för grundskolan följs. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (10 kap. 3–5 §§ skollagen och 9 kap. 3–4 a, 9 §§ och bilaga 1 skolförordningen).
2. Se till att elevernas scheman visar att eleverna får den undervisningstid som timplanen anger. Rektorn ska upprätta ett aktuellt schema där det framgår vilka ämnen vardera årskurserna 1–6 läser under läsåret 2022/23. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 6 § skolförordningen och bilaga 1 skolförordningen).
3. Se till att rektorn följer upp i vilken omfattning eleverna går miste om undervisningstid av olika anledningar. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 12 och 12 h §§, 10 kap. 3–5 §§ skollagen och 9 kap. 3–4 a, 9 §§ och bilaga 1 skolförordningen).

Extra anpassningar och särskilt stöd

1. Se till att elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att starta en utredning. (3 kap. 7 § skollagen).
2. Säkerställa att rektorn startar utredningar av de fall där Åsle Friskola tagit över elever med åtgärdsprogram från den tidigare huvudmannen (3 kap. 7 § skollagen)
3. Vid en utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen)
4. För varje utredning om särskilt stöd som avslutas ska rektorn eller den rektorn överlåtit beslutanderätten till fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Elevens och elevens vårdnadshavare ska underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (3 kap. 9 § skollagen, 2 kap. 10 §, 29 kap. 10 § skollagen och 33 § förvaltningslagen)

5. Se till att rektorn implementerar ett arbetssätt på Åsle Friskola som alla lärare och elevhälsans personal ska vara förtrogna med och som garanterar att alla elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen får adekvata extra anpassningar, och om dessa inte har avsedd effekt, anmäls till rektorn och utreds för eventuellt behov av särskilt stöd (3 kap. 5, 7 och 9 §§ skollagen)

Bedömning och betygsättning

1. Se till att det vid betygssättningen vid varje terminsslut i årskurs 6 görs bedömningar av elevernas kunskaper i relation till kunskapskraven och betyg beslutas av den lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. I de fall den undervisande läraren inte är legitimerad ska bedömning och betygssättning ske tillsammans med en legitimerad lärare (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen och 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen).
2. Se till att den eller de lärare som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. (6 kap. 10 § skolförordningen och Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2011:123)

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

1. Se till att Åsle Friskola har tillgång till en elevhälsa där specialpedagogisk kompetens ingår som kan utföra alla de uppgifter som krävs för att eleverna ska stödjas i sin utveckling mot utbildningens (2 kap. 25 § skollagen)

Om ärendet

Skolinspektionen har under skolans första verksamhetsår utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2022 inlett en tillsyn av Åsle Friskola i Falköpings kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Åsle Friskola följer gällande bestämmelser om undervisning och lärande, extra anpassningar och särskilt stöd, bedömning och betygsättning, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling, grundläggande förutsättningar vid skolenheten samt styrning av verksamheten.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 20 och 26 april. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. elevscheman, skolans timplan, åtgärdsprogram, betyg satta i åk 6 i december 2022, lärarnas anställningsinformation och eventuella legitimationer, skolans ordningsregler samt skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning och lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever, rektorn och lärarna framkommer att rektorn inte säkerställt att eleverna får sin garanterade undervisningstid i alla ämnen. Eleverna i såväl klass 2-3 som 4-6 uppger i intervju att de inte har några scheman som gäller. De fick sådana i början av höstterminen, minns några elever, men sedan sa lärarna, enligt eleverna, att de inte gäller längre. Eleverna i klass 4-6 säger att de aldrig haft undervisning i ämnet teknik, eller kanske bara en till två gånger, medan eleverna i klass 2-3 säger att de har teknik en gång i veckan på måndagar när det står SO på schemat, men fortsätter de, det kan vara så att det ingår lite SO i tekniken på måndagarna. SO har vi nästan aldrig säger eleverna i klass 2-3. Vi hade det någon gång i höstas minns en elev. Ämnet teknik finns utlagt 20-40 minuter en gång per vecka i alla klassers scheman. På frågan om de har ett schema som visar vad de ska ha undervisning i säger eleverna i klass 2-3 att de istället har sin veckoplanering och att läraren skriver på tavlan vad de ska göra varje dag. När Skolinspektionen ställer frågan till rektorn och lärarna hur de säkerställer att eleverna ges rätt antal undervisningstimmar i alla ämnen som eleverna ska ges undervisning i uppger både rektorn och lärarna att de inte kan garantera det.

Lärarna uppger att de antar att rektorn har kontroll på att eleverna får sin garanterade undervisningstid i de olika ämnena. Lärarna själva säger att de inte har något sätt att hålla koll på det, även om läraren som undervisar i klass 4-6 i de flesta ämnen uppger sig ha "hyfsad koll". Läraren i klass 4-6 säger i intervju att läraren endast har åk 4 i teknik. Det står att de ska ha det på fredagar, men säger läraren, det är inte nödvändigtvis teknik-undervisning som bedrivs under de passen, schemat följs inte slaviskt. Läraren säger sig ändå kunna se till att eleverna får de timmar som de ska ha. En annan lärare uppger i intervju att läraren i alla fall undervisar sina elever i klass F-1 i teknik varje vecka. Denna lärare ska också enligt

schemat svara för undervisning i klass 2-3 och klass 4-6 varje vecka, medan eleverna i klass 4-6 uppgett att de inte har haft någon teknikundervisning. Läraren som enligt schemat ska undervisa samtliga årskurser i teknik bokför inte sina timmar och har inte den kollen att eleverna får sina undervisningstimmar, men säger läraren, rektor har nog den kollen, han lägger schemat. När Skolinspektionen frågar rektorn i intervjun, framkommer att han inte har något system för detta eller gör några noteringar för att eleverna ska få sin garanterade undervisningstid i alla ämnen.

På de elevscheman för alla tre klasserna F-1, 2-3 samt 4-6 som Skolinspektionen fått inför tillsynsbesöket finns flera schemapositioner som är benämnda Arbetspass E, Arbetspass M, Arbetspass S samt Tema. Rektorn förklarar i intervjun att E, M och S står för engelska, matematik respektive svenska. På dessa arbetspass liksom på tema-positionerna kan innehållet vara såväl ämnes-anknutet som ämnesövergripande, innefattande flera av de olika ämnena som eleverna ska få undervisning i. Skolinspektionen noterar under sitt besök på skolan och under de lektioner som besöktes att eleverna och lärarna har fått ändra med kort varsel i de planerade schemapositionerna eftersom en lärare är frånvarande. Detta är inget ovanligt utan det löser vi alltid på våra morgonmöten, säger lärarna.

Även om de scheman som skickats in till Skolinspektionen, för de tre klasserna som eleverna är indelade i, tycks garantera att eleverna får den totala garanterade undervisningstiden för lågstadiet respektive mellanstadiet finns det ämnen där eleverna riskerar att inte få någon undervisning eller får så lite undervisningstid att den garanterade undervisningstiden för det ämnet inte uppnås. Hem- och konsumentkunskap och musik är exempel på ett sådana ämnen.

Eleverna i klass 4-6 berättar att när det gäller hem- och konsumentkunskap, har endast de elever som tillhör åk 5 och 6 haft det vid ett enda tillfälle då de parvis fick vara med husmor i skollunch-köket. Detta bekräftas av mentorn för klass 4-6. I skolans timplan framgår att all hem- och konsumentkunskap är förlagd till mellanstadiet. Skolinspektionen tar upp frågan med rektorn om ämnet hem- och konsumentkunskap verkligen har erbjudits eleverna i den omfattningen som timplanen anger, hem- och konsumentkunskap finns överhuvudtaget inte på elevernas scheman, särskilt när såväl lärare som elever har uppgett att eleverna endast fått cirka tre timmars undervisningstid i åk 5 och 6 vid ett enda tillfälle förra terminen. Likaså frågas rektorn om det är korrekt att hem- och konsumentkunskap endast ska ges i mellanstadiet och inte i lågstadiet, så som det framgår av skolans timplan. Rektorn säger att eleverna ska ha fått teoretisk undervisning av sin mentor under arbetspassen i mellanstadiet. Det har dock mentorn uppgett för Skolinspektionen att eleverna inte har fått. När det gäller förläggningen av ämnet i låg- respektive mellanstadiet bekräftar rektorn att det är så det ser ut. Rektorn säger vidare under intervjun att det nog är dags att lägga in ytterligare tid för eleverna i skolans kök med skolans kock. Enligt rektorn borde eleverna i åk 5 och 6 hittills (dvs. fram till Skolinspektionens besök den 26 april, SI:s notering) ha fått 12 timmar praktisk undervisning i skolans kök. Rektorn säger också att han och kocken

inte gått igenom vilka mål enligt läroplanen som genomförts vid det tillfälle som hittills getts till eleverna i åk 5 och 6.

Mentorn svarar på frågan om vilket ämne som det är störst risk för att eleverna i klass 4-6 inte får sin garanterade undervisningstid att det troligen är musik, för där har eleverna inte fått någon undervisning alls förrän från och med mars månad, eftersom skolan inte har haft någon lärare för det ämnet under hösten och fram till ganska nyligen. Nu får de undervisning en gång per vecka. När det gäller ämnet musik, som enligt lärarna inte erbjudits eleverna förrän nu för några veckor sedan, bekräftar rektorn att eleverna inte har fått någon undervisning i någon klass förrän nu i slutet av februari när en obehörig musiklärare anställdes för att ha musikundervisning i alla tre klasserna på fredagar. Och vad gäller ämnet teknik säger rektorn att det nog är oklart för eleverna när de fått teknik, även om de har fått det. Där har jag koll säger rektorn, eftersom teknik är schemalagt särskilt på vissa positioner i schemat, och eftersom det är en lärare som har all undervisning i teknik.

Rättslig reglering

Eleverna ges undervisning i samtliga ämnen som de ska ha undervisning i. Den totala undervisningstiden för varje elev är minst 6890 timmar och eleverna får rätt antal undervisningstimmar i respektive ämne och stadie (10 kap. 3–5 §§ skollagen och 9 kap. 3–4 a, 9 §§ och bilaga 1 skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Åsle Friskola Ekonomisk förening verksamhet vid Åsle friskola inte bedrivs i enlighet med godkännandet för verksamheten då eleverna inte erbjuds sin garanterade undervisningstid i ämnena musik och hem- och konsumentkunskap utifrån vad timplanen för grundskolan anger. När det gäller ämnet musik anges i den nationella timplanen att undervisning ska bedrivas med 70 timmar i lågstadiet och 80 timmar i mellanstadiet. Eleverna har inte haft någon undervisning i musik sedan skolan startade i augusti 2021 fram tills februari (alt. mars) 2022 då en obehörig och icke legitimerad lärare anställdes. Denna lärare undervisar eleverna i musik på fredagar. För att eleverna som går i åk 6 läsåret 21/22 ska kunna erbjudas den garanterade undervisningstiden i musik om 80 timmar fördelat på de 19 veckor kvarvarande veckor av vårterminen under vilka musikläraren varit anställd skulle elevernas undervisning i musik behöva uppgå till fyra timmars undervisning i ämnet varje fredag. Så omfattande undervisning har inte eleverna i åk 6 fått och dessa elever har därmed inte fått sin garanterade undervisningstid tillgodosedd när de avslutat högstadiet i åk 6. Detta är en brist.

När det gäller ämnet hem- och konsumentkunskap anges i timplanen att undervisning ska bedrivas med 36 timmar fördelat på låg- och mellanstadiet. I slutet av april 2022 när tillsynsbesöket genomfördes hade eleverna i åk 6 enbart fått 3 timmars undervisning i hem- och konsumentkunskap (12 timmar enligt rektorn) och det var inte planerat för ytterligare undervisningstimmar innan

läsårets slut. För att eleverna som går i åk 6 läsåret 21/22 ska kunna erbjudas den garanterade undervisningstiden i hem- och konsumentkunskap om 36 timmar fördelat på de 9 kvarvarande veckorna av vårterminen skulle elevernas undervisning i hem- och konsumentkunskap behöva uppgå till 3 ½ timmar undervisning i ämnet varje vecka fram till läsårets slut. Så omfattande undervisning har inte eleverna i åk 6 fått och dessa elever har därmed inte fått sin garanterade undervisningstid tillgodosedd när de avslutat högstadiet i åk 6. Detta är en brist.

Vidare bedömer Skolinspektionen att rektorn och lärarna inte kan redovisa att eleverna får sin garanterade undervisningstid i samtliga ämnen till följd av att skolan saknar ett system för att kunna garantera att eleverna får sin undervisningstid. Skolans sätt att fördela elevernas samlade undervisningstid är också enligt Skolinspektionens bedömning inte rättssäker då alldeles för mycket undervisning genomförs utan att kunna redovisas per ämne. Särskilt i ämnet teknik har Skolinspektionens utredning visat på skolans osäkerhet vad gäller genomförda undervisningstimmar i respektive årskurs. Risken är dock stor enligt Skolinspektionens bedömning, att detta gäller flera ämnen. Därmed kan Åsle Friskola inte säkerställa att eleverna i de olika årskurserna får sin garanterade undervisningstid i samtliga ämnen, vilket riskerar att allvarligt försvåra elevernas möjlighet att uppnå alla de mål som framgent ska uppnås i respektive ämnen under deras tid i grundskolans samtliga årskurser. Det är också allvarligt att den undervisning som erbjuds inte leds och betygssätts av en legitimerad lärare (se nedan under bedömning och betygsättning).

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn har uppgett i intervju att skolan, sedan man tagit över verksamheten från den kommunala huvudmannen inte utrett och fattat beslut om särskilt stöd trots att rektorn har kännedom om att det finns minst en elev som kan ha behov av det. Istället har rektorn, elevhälsan och lärarna vid Åsle Friskola tittat på och till viss del försökt arbeta efter de åtgärdsprogram man tagit över från den tidigare huvudmannen. Inför Skolinspektionens tillsyn har skolan skickat in ett exempel på åtgärdsprogram som är daterat i mars 2021 och som innehåller åtgärder och utvärderingar som den tidigare huvudmannens elevhälsa har utarbetat och arbetat efter. Även elevhälsans personal uppger i intervju med Skolinspektionen, att man har kännedom om detta. Specialläraren uppger i intervju att ingen kontakt i sådana ärenden har tagits med den backup som skolan i etableringskontrollen för ett år sedan har uppgett att specialläraren ska ha för att kunna utföra specialpedagogiska bedömningar. Det som skolans personal har gjort i fall som övertagits från den tidigare huvudmannen, är att man kontaktat den psykolog som huvudmannen har kontrakt med. Efter det har man, såväl rektor som elevhälsan och lärarna, som man säger "pausat" det man tagit över. Någon uppföljning av sådana ärenden har inte gjorts sedan i november 2021, då man pausade insatserna. På Skolinspektionens fråga om ingen egentlig utvärdering gjorts och ingen ny pedagogisk utredning gjorts sedan man tagit över som ny skola och huvudman, säger rektorn att man

nog borde gjort det i november 2021, istället för att pausa åtgärderna i det man tagit över från förra huvudmannen, men i övrigt har man enligt rektorn inga elever som kan vara i behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen har också frågat efter vilka rutiner och riktlinjer man har för att säkerställa att alla elever som kan ha behov av extra anpassningar och/eller särskilt stöd ska få det. Rektorn uppger i intervjun att han har gått igenom det ganska nyligen på en personalkonferens. Detta eftersom han i sin rektorsutbildning förstått att detta behövdes. Några skriftliga rutiner har skolan ännu inte säger rektorn. När det gäller skolans tillgång till specialpedagogisk kompetens i samband med utredningar för särskilt stöd, säger rektorn att han bedömer att skolans speciallärare har tillräcklig kompetens för att klara detta. Att skolan inte har så många elever som riskerar att inte nå sina mål i respektive årskurs kan, enligt rektorn, vara en bidragande orsak.

Lärarna som intervjuats uppger att det kan finnas några, om än få, elever som kan vara aktuella för en utredning för särskilt stöd. I något fall har skolan avstått från utredning eftersom vårdnadshavare har motsatt sig det. Den lärare som screenat alla elevers kunskapsresultat från årskurs 2 till årskurs 4, uppger sig ha identifierat enstaka elever som trots extra anpassningar inte kommer klara kunskapsmålen i matematik och svenska, och som kan bli aktuella för utredning om särskilt stöd. Ännu har man inte anmält något behov av särskilt stöd till rektorn, säger läraren. Men vi arbetar mycket med extra anpassningar av olika slag säger lärarna, och vi har god koll på hur samtliga elever ligger till kunskapsmässigt.

I det inskickade materialet inför Skolinspektionens besök har huvudmannen och rektorn svarat på frågor. När det gäller frågor om nationella bedömningsstöd, kunskapsresultat, extra anpassningar och särskilt stöd har huvudmannen och rektorn svarat och beskrivit hur man gör, allt enligt gällande författningar. Där framgår också att alla extra anpassningar dokumenteras i skolans it-system Unikum, under "skolans insatser", och att de extra anpassningarna följs upp kontinuerligt.

Specialläraren säger i intervjun att elever med extra anpassningar redovisas i Unikum, men säger sig inte veta hur många elever på skolan som har extra anpassningar eller vilka som finns redovisade i Unikum. Rektorn berättar i intervjun med Skolinspektionen om elever han känner till som har extra anpassningar, och säger att dessa ska skrivas ner i Unikum. På frågan om han går in och tar del av det svarar rektorn att han kan göra det och säger också att han är osäker på om de faktiska extra anpassningarna skrivs ned av lärarna i Unikum. När det gäller frågan om hur lång tid en elev på skolan kan vara föremål för extra anpassningar uppger rektorn att man inte har något tidsintervall, eftersom man inte behövt det då alla extra anpassningar, förutom i något fall, har gett goda resultat.

Enligt uppgift från specialläraren deltar inte specialläraren i elevhälsans möten. Rektorn säger att det inte varit nödvändigt eftersom alla lärare, även specialläraren, deltar i arbetslagsmötet som följer direkt efter elevhälsans möten, och där tas ändå samma saker upp. När Skolinspektionen tar upp med rektorn att

det framkommit uppgifter i intervjuerna om att det kan finnas enstaka elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen i åk 3 i ämnena svenska och matematik, säger rektorn att det kan vara så, men att han ännu inte hört något om det.

Rättslig reglering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5§, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle var tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Rektorn ansvarar också för att starta en sådan utredning om en elev uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Vid en utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Efter varje utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Av ett åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas (3 kap. 9 §, 2 kap. 10 skollagen).

Elevens och elevens vårdnadshavare ska underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (29 kap. 10 § skollagen och 33 § förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att elever som är i behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt och inte ges sådant stöd. Vidare saknar skolan rutiner för att följa upp och utvärdera befintliga åtgärdsprogram vilket resulterat i att sådan uppföljning och utvärdering inte ägt rum. Bedömningen görs utifrån att det finns minst en elev där skolan bedömt att eleven är i behov av särskilt stöd, baserat på ett äldre åtgärdsprogram som upprättats vid elevens tidigare skola med en annan huvudman. Skolinspektionen vill med anledning av det betona vikten av att rektorn vid Åsle skola ser till att en ny utredning av särskilt stöd görs av Åsle skola eftersom elevens behov av särskilt stöd kan skilja sig åt utifrån vilka förutsättningar i undervisningen som föreligger i elevens klass vid olika tillfällen beroende på den undervisande lärarens förmågor och erfarenhet. Det särskilda stöd som har erbjudits eleven under höstterminen 2021 har pausats/upphört i november 2021 utan att skolan först har följt upp och utvärderat hur väl elevens nuvarande behov vid Åsle skola motsvarar det särskilda stöd som anges i elevens tidigare åtgärdsprogram från elevens tidigare skola. Rektorn har inte heller fattat något formellt beslut om att det särskilda stödet ska upphöra vilket är en förutsättning för att elevens vårdnadshavare ska kunna överklaga beslutet till Skolväsendets

överklagandenämnd vid meningsskiljaktighet. Vidare framgår att det inte ingår i speciallärares uppdrag att genomföra utredningar av elevers behov av särskilt stöd för det fall att en anmälan om det gjorts till rektorn. Då skolan saknar såväl specialpedagogisk kompetens som rutiner för att anmäla och utreda elever som kan vara i behov av särskilt stöd, har elever som kan vara i behov av detta gått miste om det. Detta är en brist som riskerar att eleverna vid Åsle Friskola inte ges de förutsättningar som de har rätt till för att nå kunskapsmålen.

Bedömning och betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av de terminsbetyg som satts i årskurs 6 i december 2021. Rektorn har skrivit under dem och alla elever har minst betyget E i alla ämnen. Vid inspektionstillfället, liksom vid tiden för betygssättningen i december 2021 finns endast en legitimerad förskolelärare i tjänst vid Åsle Friskola. Det finns ingen legitimerad lärare i tjänst på skolan, varken i december eller vid tiden för tillsynen. I intervju med lärare och med rektorn framkommer att det är den icke legitimerade klassläraren som satt betyg i nästan samtliga ämnen i årskurs sex, det vill säga även i sådana ämnen läraren inte själv undervisat eleverna i, t.ex. hem- och konsumentkunskap och teknik. Trots att läraren inte är legitimerad, om än behörig och lämplig att undervisa i många ämnen, så har läraren enligt uppgift från rektorn signerat samtliga betyg utom slöjd och moderna språk i betygskatalogen. Detta framgår också av det utdrag ur betygskatalogen som Skolinspektionen tagit del av. I ämnena slöjd och moderna språk har rektorn signerat betygen. Rektorn saknar lärarlegitimation och ämnesbehörighet att undervisa i dessa ämnen och har inte satt betygen i egenskap av undervisande lärare. När det gäller ämnet hem- och konsumentkunskap säger läraren själv i intervjun att klassläraren tillsammans med den undervisande kocken i köket har satt betyget. Alla betyg uppges vara satta av klassläraren, utom i moderna språk och slöjd. Rektorn uppger också att han inte talat med och stämt av kunskapsmålen med kocken i ämnet hem- och konsumentkunskap.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätt i enlighet med denna lag och andra författningar. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i ämnet som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 14 och 16 §§ skollagen och 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog (6 kap. 10 skolförordningen och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Rektorn har inte sett till att betygssättningen i årskurs 6 efter höstterminen 2021 har fattats i enlighet med skollagens och skolförordnings bestämmelser. Betygen i flertalet av elevernas betyg har beslutats av en lärare om saknar lärarlegitimation vilket inte är tillåtet enligt nämnda författningar. I de fall den undervisande läraren saknar lärarlegitimation ska betygssättningen ske i samråd mellan den undervisande läraren och en legitimerad lärare. Så har inte skett vilket är en brist.

Enligt principen om att en lärare som innehar lärarlegitimation alltid ska vara ansvarig för betygssättningen kan inte heller en rektor som saknar lärarlegitimation iträda sig rollen och sätta betyg i ämnen där legitimerad lärare saknas. Rektor kan enbart besluta om betyg vid de fall en behörig lärare som undervisar i ämnet saknar lärarlegitimation inte kan komma överens med en lärare som innehar lärarlegitimation, men som saknar behörighet i ämnet. Samt i de fall där två legitimerade lärare som undervisar i ämnet inte kan komma överens om betyget som ska sättas (vilket inte är aktuellt i detta ärende eftersom legitimerade lärare helt saknas på skolan). Att rektor på egen hand har satt betyg i ämnena slöjd och moderna språk är således också en brist. I vissa fall har även betyg satts utan kontroll av vilka kunskapsmål som ligger till grund för betygen, exempelvis i ämnet hem- och konsumentkunskap. Därmed konstaterar Skolinspektionen att betygssättningen inte har utförts i enlighet med författningarna och på ett rättssäkert sätt. Skolinspektionen vill påminna om att betygssättning är en form av myndighetsutövning. Detta innebär att bedömning av elevernas kunskaper och de betyg som satts måste skötas och administreras på det sätt som lagstiftningen anger. Även om det i det här fallet vid betygssättningen i årskurs 6 i december 2021 inte finns anledning att befara att någon elev fått ett oriktigt betyg ser ändå Skolinspektionen allvarligt på hur huvudmannen och rektor hanterat detta.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Den lärare som anställts som speciallärare har uppgett i intervju med Skolinspektionen att läraren tidigare, under sin anställning hos den tidigare huvudmannen, utfört specialundervisning för elever i behov av stöd. Detta har skett under flera år och alltid med instruktioner, stöd och handledning av en specialpedagog anställd av den tidigare huvudmannen. Vidare berättar specialläraren att de uppgifter som ingår att sköta vid Åsle Friskola inte innefattar att utreda elever, och inte heller att vara med på elevhälsans regelmässiga möten. Där ingår rektor, skolsköterskan och kuratorn, men inte specialläraren, vilket jag kanske borde göra, säger specialläraren. Istället har uppgifterna varit att ge specialundervisning i mindre grupp till några elever i främst svenska och matematik. Under början av höstterminen ingick även någon elev med åtgärdsprogram i den gruppen, men inte efter november 2021, då de åtgärderna pausades (se ovan under Extra anpassningar och särskilt stöd).

De uppgifter som lämnades till Skolinspektionen i samband med etableringskontrollen innan skolstart i maj-juni 2021 har inte verkställts, eller överhuvudtaget ägt rum vid något tillfälle. Enligt uppgifter till Skolinspektionen i

etableringskontrollen skulle den lärare man anställt som speciallärare, med stöd av en inköpt utbildad specialpedagog som handledare och bollplank, kunna utföra alla de uppgifter som en person med specialpedagogisk kompetens ska stödja eleverna med i sin kunskapsutveckling. Vid intervjun i samband med tillsyn under det förstaverksamhetsåret uppger specialläraren att Åsle Friskola har ett avtal med en specialpedagog via Skolpool i syfte att utgöra ett bollplank och ge handledning till specialläraren. Endast vid ett tillfälle förra terminen, strax efter skolstart, säger specialläraren att de haft en mailkontakt. Syfte var att upprätta kontakt. Därefter har specialläraren aldrig kontaktat Skolpool eller specialpedagogen med anledning av något ärende. Det har inte behövts eller funnits anledning menar specialläraren. Dessa uppgifter bekräftas också av rektorn, när Skolinspektionen tar upp frågan i intervjun med rektorn.

Rättslig reglering

Det finns tillgång till elevhälsa för eleverna (2 kap. 25 och 27 §§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte har tillgång till samtliga kompetenser i elevhälsan. Skolan har inte, och har inte sedan skolstarten i augusti 2021 haft, någon reell tillgång till specialpedagogisk kompetens. Av utredningen framgår att skolenheten saknar tillgång till specialpedagogisk kompetens som deltar i elevhälsans uppdrag, i vilket såväl individuellt som generellt inriktade insatser ingår och som omfattar åtgärdande, förebyggande och hälsofrämjande insatser. Det finns inte tillgång till samtliga de kompetenser som ska finnas i elevhälsan för att utföra detta uppdrag, vilket är en brist. Att det finns en speciallärare anställd på skolenheten som uteslutande arbetar med undervisning av elever i en mindre grupp förändrar inte denna bedömning eftersom den personen i övrigt inte deltagit i elevhälsans arbete och uppdrag vid Åsle friskola. Att skolenheten saknar tillgång till specialpedagogisk kompetens i elevhälsan kan i förlängningen kan leda till att eleverna inte får det stöd i sin kunskapsutveckling som de har rätt till.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Åsle Friskola Ekonomisk förenings verksamhet vid Åsle Friskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller elevernas garanterade undervisningstid i samtliga ämnen, särskilt stöd och tidiga stödinsatser, betygsättning samt tillgång till specialpedagogisk kompetens. Det finns därför skäl att förelägga Åsle Friskola Ekonomisk förening att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn, intervjuade lärare och intervjuad personal inom elevhälsan samt intervjuade elever uppger samstämmigt att Åsle Friskola är en trygg plats och att det råder studiero på lektionerna. Alla intervjuade berättar om de trygghetsenkäter skolans personal använt för att ta reda på hur eleverna upplever tryggheten. Skolans elever har varit med och tagit fram skolans ordningsregler och berättar att alla följer dem med mycket få undantag. Rektor berättar att han vid ett tillfälle har haft ett allvarssamtal med elever på rektorsexpeditionen. De var överens om att det som inträffat var olämpligt och att det inte skulle upprepas. Eleverna säger att rektorn och lärarna aldrig skäller eller höjer rösten åt dem. De behöver inte det säger eleverna. Vid ett tillfälle har en anmälan om att en elev upplevt sig kränkt inkommit. Ärendet har handlagts enligt skolans rutiner i planen mot kränkande behandling som Skolinspektionen tagit del av, och därefter avslutats efter att åtgärder vidtagits. Dessa rutiner visar sig, vid Skolinspektionens intervjuer, vara väl kända av skolans personal.

Rättslig reglering

Det finns ordningsregler på skolan som rektorn beslutat om. Ordningsreglerna har utarbetats under medverkan av eleverna och de följs upp (5 kap. 5 § skollagen).

Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen (Lgr 11, 2.1 Normer och värden).

Om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse ska rektorn se till att det startas en utredning där saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare (5 kap. 9 § skollagen).

Rektorn ska sedan med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen av eleven som stört ordningen, uppträtt olämpligt eller gjort sig skyldig till en allvarlig förseelse se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

Beslut om disciplinära åtgärder fattas i enlighet med författningarnas krav (5 kap. 6–8, 11–16 och 22–24 §§ och 29 kap. 10 § skollagen).

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen).

Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan (6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Alla som arbetar i skolan motverkar kränkande behandling av elever genom att agera då en elev utsätts för kränkande behandling. En personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn som i sin tur är skyldig att anmäla detta till huvudmannen (5 kap. 6 § och 6 kap. 10 § skollagen, Lgr 11, 2.1 Normer och värden).

För varje anmälan om kränkande behandling som huvudmannen mottar ska huvudmannen se till att det startas en utredning där omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna utreds och i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolan gör anmälan till socialnämnden om rektorn eller personalen får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (29 kap. 13 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Åsle Friskola Ekonomisk förening brutit mot bestämmelserna när det gäller Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Styrning av verksamheten

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektor uppger i intervju med Skolinspektionen att han har börjat på rektorsutbildningen. Några delegeringar av sina uppgifter har rektorn inte gjort, och den organisation som Åsle Friskola verkar enligt har beslutats av rektorn och i vissa fall av huvudmannen.

Rättslig reglering

Huvudmannen ser till att rektorer som anställs vid skolenheterna har gått särskild befattningsutbildning, eller utbildning som kan jämföras med denna, inom fyra år efter tillträdesdagen (2 kap. 12 § skollagen).

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och delegerar enskilda ledningsuppgifter och beslut endast utifrån de förutsättningar som anges i skollagen (2 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Åsle Friskola Ekonomisk förening brutit mot bestämmelserna när det gäller Styrning av verksamheten. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av Claes Börjesson

Utredare Hans Larson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även Karolina Adler medverkat.